

AZERBAYCAN ENERJİ POLİTİKALARINDA DEĞİŞEN DENGELER: KOMŞULARI - 21.01.2025

Merve Nur Kaynar

Uep Rapor No: 2
21.01.2025

Merve Nur Kaynar

AVİM

Uygulamaları Eğitim Programı Katılımcısı

Özet

Bu çalışma Azerbaycan Enerji koridorunda çok taraflı anlaşmaların küresel ve bölgesel ölçekte sosyoekonomik boyutlarına bakarak anlaşmaya taraf ülke ilişkilerini araştırır. Bölgede bulunan kaynakların çıkarılması ve kullanımında söz sahibi olan ülkelerin Azerbaycan Ekonomisi üzerindeki etkilerini analiz eder. Değişen dinamikler ve denge politikası üzerinden bölgede bulunan enerji geçiş stratejilerine dikkat çeker. Fosil Enerji kaynaklarından yenilenebilir enerji kaynaklarına geçişte, savaşların ve seçimlerin etkisini gözlemler. Sınır ötesi iş birlikleri ve yenilikçi yönetişim çerçevesinde bölgesel kaynakların önemini vurgular.

Giriş

Boru Hattı Projeleri, Projelerin güzergahları ve Ticari İlişkileri ile küresel arenadaki pek çok önemli gücü bir noktada toplayan Azerbaycan son dönemde hangi Ülkeler ile anlaşmalar yapacak? Rusya- Ukrayna Savaşının devam etmesi ile Batının enerji tedariği nasıl karşılanacak? Gelişen siyasi ve olaylar seçimler ve sonuçlar anlaşmaları nasıl etkileyecek?

Bu çalışmada Azerbaycanın Enerji Politikaları çerçevesinde bölgede enerji anlaşmaları ve yatırımlar yapan ülkeleri inceleyecek bu ülkelerin birbirlerine Azerbaycan pazarı üzerinden etkilerini araştıracağız.

1. Azerbaycan'ın Bağımsızlığı ve Kimlik Oluşumu

Sovyetlerin son dönemi ve Rusya Federasyonunun oluşumu ile RFnin komşusu haline gelen Orta Asya-Hazar dünyanın yeni büyük oyun sahnesi haline gelecektir.[1]Sovyetler Birliğinin dağılması ile Ermenistan ve Azerbaycanın bağımsız iki devlet olma ihtimali artarken bu dönemde iki bölgenin Karabağ dağlarında egemenlik kurma çabası başlamıştır.1 Resmiyette Azerbaycana ait olan bölge I. Karabağ Savaşıyla Ermeniler tarafından işgal edilmiş ve 1991-1994 döneminden sonra devam eden Karabağ sorunu ortaya çıkmıştır. 2 Azerbaycan Topraklarının %20 sini kapsayan Karabağ bölgesi uzun süredir Azerbaycan dış politikasını etkileyen bir faktör olsa da Azerbaycan barışçıl yollar denemiş ve diplomasiye başvurarak çözüm aramaya çalışmıştır.[2] Azerbaycanın kuruluşundan bu yana Ermenistanla olan ilişkilerinden kaynaklı, dış ilişkilerinde denge politikası izleyen bir devlet modeli olduğu söylenebilir.

Azerbaycan, uluslararası arenada Türkiyenin de desteğiyle 2020 yılında Karabağ bölgesini Ermenistanın işgalinden kurtarmıştır. **(Bkz. Şekil 1)**

Şekil 1. Azerbaycan Topraklarının Güncel Siyasi Haritası. (1:750.000 Ölçekli Raster Azerbaycan Siyasi Haritası, Türkiye Cumhuriyeti Millî Savunma Bakanlığı Harita Genel Müdürlüğü, https://www.harita.gov.tr/urun/1750000-olcekli-raster-azerbaycan-siyasiharitasi/615 .)

Azerbaycanın Bağımsızlığını kazanma girişiminden bu yana maddi manevi ve askeri destek sağlayan Türkiye ile ilişkileri Azerbaycan dış politikasında Türkiye yanlısı bir rol mü üstlenecek, yoksa Azerbaycan büyük güçler arasında tarafsız bir dış politika izlemeye devam mı edecek soruları akıllara gelmiştir.

SSCBnin dağılmasıyla Güney Kafkasya bölgesinde siyasi ve coğrafi yapı değişmiştir. 1993 yılında Haydar Aliyevin iktidara gelmesiyle birlikte Azerbaycanın bağımsız devletler topluluğuna dahil olması konusunda Rusya ile anlaşmaya varmıştır. Türkiye Azerbaycanın bağımsızlığını ilk tanıyan ülkelerden biri olmuştur.[3]

Azerbaycanda özellikle Haydar Aliyev döneminde uygulanan denge siyaseti Azerbaycanın küresel platformda stratejik konumunu güçlendirmeye başlamıştır. Azerbaycanın dış politikasında belirleyici rol oynayan faktörleri sayacak olursak;

Azerbaycanın Türkiye ile tarihi kardeşlik bağı, İran ile mezhepsel bağ, bölgede yaşayan Azeri Türkleri, Rusyanın Kafkasyanın en güçlü devletlerden biri olması ve ABDnin hegemonik güç olması ile bu ülkeler Azerbaycanın dış politikasında belirleyici rol oynamıştır. [4]

Tarihsel süreç içerisinde Rusyanın Azerbaycanı konumu itibariyle işgalci devlet, Bir fırsat ya da tehdit olarak değerlendirdiği görülür. [5]

Azerbaycan, Haydar Aliyev döneminde Rusya yanlısı bir politika izlese de Karabağ sorununun gündeme gelmesiyle Ermenistana verilen Rus desteği, Azerbaycanın petrol hamlesini ortaya koymasına ve sorunu uluslararası düzeye taşıyarak batının desteğini almasına sebep olmuştur. Bu durum Rusya ile ilişkilerinde denge sağlamıştır. Batının dev şirketleri ile Azerbaycan arasında gerçekleşen Hazar denizindeki petrolün çıkarılması için yapılan Asrın Anlaşması, bölgeye büyük ölçekli yatırımların çekilmesini sağlamıştır. 1992 yılında kurulan Avrupa Güvenlik İş birliği Teşkilatının (AGİT) Minsk grubu, bölgedeki sorunların Azerbaycan lehine çözülmesi için diplomatik müdahale ve yönlendirmelerde bulunmuştur.

Bunun sonucunda Azerbaycan, Rusyanın Yakın Çevre politikasıyla bölgede baskıcı girişimlerini dengelemeye yönelik bir tavır takınmıştır.[6] 2003 yılında yönetime gelen İlham Aliyev dengeli bir dış politika uygulamaya devam etmiştir. Ülkesinin bağımsızlığını ve çıkarlarını ön planda tutarak sekizi Avrupalı devletler olmak üzere on yedi ülke ile stratejik iş birliği anlaşması imzalayan Aliyev, Bakü Tiflis Ceyhan Boru Hattı ve TANAP gibi projelerle Batılı ülkeler nezdinde önemini artırmıştır. Azerbaycan'ın iş birliği ve denge politikası NATO, AGİT, BM ve Avrupa Konseyi gibi birçok uluslararası kuruluş tarafından toprak bütünlüğünün desteklenmesini sağlamıştır.[7]

1.1. Avrupanın Bölgeye Yaklaşımı, Talepler ve Riskler

Avrupa Rus Ukrayna ilişkilerinden etkilenmiş ve yönünü Hazar denizine çevirmiştir. **(Bkz. Şekil 2)**

Şekil 2. Hazar Gölü Bölgesindeki Petrol ve Doğal Gaza Genel Bakış. (Hazar Bölgesi Petrol ve Doğalgaz Altyapısı 26 Ağustos 2013, Independent Statistics and Analysis U.S Energy Information Administration, https://www.eia.gov/international/analysis/regions-ofinterest/Caspian_Sea).

Sıvılaştırılmış doğal gaz ve yenilenebilir enerji kaynakları ile tedariğini çeşitlendirme ve genişletmeye çalışan Avrupa ülkelerinin dikkatini, Hazar denizi kıyısında önemli enerji kaynaklarına sahip üç ülke çekmektedir. Bunlar Azerbaycan, Kazakistan ve Türkmenistandır.

Azerbaycan Avrupa'ya enerji ihraç etmek için hızlı ve gayretli davranmaya çaba göstermektedir. 20 milyar varil ham petrol ve 243 trilyon fit küp doğal gazın bulunduğu Hazar Bölgesi ülkelerinin, Avrupa enerji güvenliği çabalarına olan desteği ve uluslararası finans kuruluşlarının fosil yakıtlara yatırımın sınırlandırılması, aynı zamanda da Avrupa Komisyonu'nun yeşil enerji yatırımlarına desteğinin artmasıyla oluşan çelişkili durum sonucunda yapılacak olan anlaşmalar merak uyandırmaktadır.[8] Ortak nokta olarak Avrupa Pazarı'nın ve Hazar kıyılarının, yenilenebilen enerjiyle üretilen elektrik ve hidrojen ihracatı konusuna olan sürekli ilgisinden söz edebiliriz. Azerbaycanın yenilenebilir enerji üretebilmesine en önemli katkı Birleşik Arap Emirliklerinden gelmektedir. Azerbaycan BAE ile yeşil hidrojen projeleri, rüzgar ve güneş enerjisi projeleri geliştirmek için anlaşmalar imzalamıştır.[9] Avrupanın enerji ihtiyacını karşılamak için Hazar bölgesindeki sıvılaştırılmış doğalgaz potansiyelinin ulaşımının Azerbaycandan Gürcistana, Karadeniz üzerinden de Romanyaya ulaştırılması planlanmakta, iki taraf açısından da karşılaşılacak

zorluklar incelenmektedir.[10] Rusya'dan gelen doğal gaz arzının kesilmesi ile Avrupa'nın hızla enerji ithalatına başlaması gerekmektedir. Fakat tüm koşulların sağlanması takdirinde Güneydoğu Avrupa'dan bu enerjinin kullanılabilirliğini etkileyen bazı altyapı değişiklikleri, gaz akışı noktaları ve pazar talebi gibi bölgesel unsurlar da olası bir projeyi etkileyecek faktörlerdir. Azerbaycanın Ermenistanla olan ilişkileri, geçmişten günümüze süregelen çatışmalar ve 4 Ekim 2023te Ermenistan işgalinde olan Karabağ bölgesinin Azerbaycan Yönetimine geçmesi ve halen barış anlaşmasının imzalanmayışı, AB açısından demokrasi ve insan hakları sorunlarına dair endişe uyandırmaktadır.[11] Bu noktadan yola çıkarak Avrupa Birliği ve Azerbaycan arasındaki insan haklarına dair ortaklık anlaşmalarının 2 kutup arasındaki enerji ilişkisini ticaret, ekonomik büyüme ve demokratik adımlarını etkileyeceği sonucuna varılmaktadır.[12]

20 Ocak 2025te Amerika Birleşik Devletleri başkanlık koltuğuna ikinci kez oturan Başkan Donald Trump ilk adımlarından biri olarak Ulusal Enerji Acil Durum Kararnamesini imzaladı.

Petrol Fiyatlarını düşürmeyi hedefleyen Trump bir yandan da Enerji tedarikçisi olan İrana azami baskı politikası uyguluyor. Trumpın bu agresif girişimi küresel enerji piyasasına kısa dönemde ciddi etkiler doğurmasa da diplomatik ilişkilerin seyri ile bu durumun uzun dönemde etkilerini fark edeceğiz gibi duruyor. [13] ABD 2023 yılında Avrupa Birliğine en çok sıvılaştırılmış doğal gaz ihraç eden ülke konumundaydı. 2025 yılında Trump yönetiminde kendi enerjisi ile yükselmeyi hedefleyen Amerika ABnin Kafkasya bölgesine olan ilgisini etkiler mi sorusu akıllara gelmektedir.

2. Komşuların Sesi

2.1. İki Ülke Arasında Azerbaycan (Türkiye ve Rusya)

Türkiye ile Azerbaycanın kültürel yakınlığı ile Azerbaycanın Rusya ile Coğrafi yakınlığı arasında, Azerbaycan Dış Politikasında Ülkesinin Ekonomik hedefleri doğrultusunda adım attığını söylenebilir. Türkiyenin Karabağ konusunda etkisi büyük olsa da Rusya halen Azerbaycanın dış politikasında baskıcı tavrını sürdürdüğünü gözlemlenmektedir. Azerbaycanın İsraille olan yakın ilişkileri ve KKTCyi henüz tanımamış olması, Türkiye yanlısı bir dış politika izlemesinde zorluklar ve çelişkilere yol açmaktadır. Bu durumda Türkiye ile yakınlık politikası izleyeceğini söyleyebilmek için henüz erkendir.

Azerbaycan Enerji Bakanı Perviz Şahbazov "Azerbaycan ve Türkiye, her alanda güçlü bir iş birliğine sahip iki ülke olarak sadece petrol ve doğal gazda değil yenilenebilir enerji alanında da çalışıyoruz. Azerbaycan'dan Türkiye'ye uzanan bir yenilenebilir enerji koridoru üzerinde fizibilite çalışmaları yapıyoruz. Ayrıca Nahçıvan'da 1 giga wattlık yenilenebilir enerji kaynaklı bir üretim tesisi yapmak ve bunu Türkiye pazarına taşımak istiyoruz. Proje ile nihayetinde Hazar Denizi'nden Türkiye'ye, Zengezur Koridoru da dahil bir enerji koridoru inşa etmek istiyoruz. Türkiye ile yenilenebilir enerji, enerji verimliliği dahil birçok alanda iş birliklerimizi geliştirecek çalışmalara bakıyoruz."[14] demiştir. Azerbaycan ve Türkiye liderleri Tek Millet İki Devlet mottosu ile ulaştıkları stratejik ortaklığa sık sık vurgu

yapmaktadır. Nitekim Türkiye de Azerbaycan'ın en önemli ekonomik getirisi olan enerji konusunda uluslararası arenada Azerbaycan'a olan desteğini göstermiş, petrol ve doğalgaz boru hatlarının inşasında yardımlarda bulunmuştur. İki ülke arasındaki kültürel ve sosyal benzerlik ile de ortaklıktan ziyade yakınlıları dış politikalarını etkilemektedir.[15]

Azerbaycan ve Ermenistan arasındaki Karabağ Bölgesinin Azerbaycan kontrolüne geçmesi fakat henüz barış imzalanmaması durumu Rusyanın işine gelmektedir. Nitekim bölgedeki sorunun tamamen çözülmesi sonucunda Rusyanın bölgeye müdahil olması zorlaşacaktır. Avrupa Birliği ve ABDnin enerji güvenliğine katkı yapacağı için bu durum Rusyanın işine yarayacaktır. Whatleye göre bu sebepten ötürü Rusya Karabağ sorununun dondurulmuş bir şekilde kalmasını ister. Azerbaycanın enerji politikasında Rusya'nın önemli bir partner olması hala doğal gaz taşımacılığında Türkiyeye tam anlamıyla güvenmediğini gösterir.[16] Öyle ki Türkiye ve Ermenistan arasındaki ilişkilerin olumlu seyretmesi için ABDnin de desteğiyle iki ülke arasında 2009 yılında yapılan futbol diplomasisi sonucunda, Türkiye ve Ermenistanın yakınlaşma çabalarını gören Azerbaycan yönetimi yönünü Rusyaya çevirmiş, Trans Anadolu Doğalgaz Boru Hattı Projesi (TANAP) için Türk bir şirket yerine Rus bir şirketle (Gazprom) anlaşmıştır.[17] Azerbaycan devamında Rusyadan silah alınımını da artırarak bu etkileşimiyle mevzu bahis Türkiye bile olsa Enerji hamlesini kullanmaktan çekinmeyen ve Batının karşısında Rusya ile iş birliği yaparak, istikrarla denge politikasını sürdüren bir Azerbaycan profili görülmektedir.[18]

Sonuç olarak Azerbaycan, dış politikasında Türkiye ve Rusya arasındaki denge siyasetini sürdürmeye devam edecek, Rusyayı kızdırabilecek her durumdan kaçınacaktır denilebilir.

2.2. Kutupların Ortasında Bir Azerbaycan (Suudi Arabistan, Avrupa Birliği ve ABD)

İkinci Karabağ Savaşından sonra Barış Görüşmelerinin ardından Kafkasya Bölgesinde İstikrarın sağlanması maçıyla Rusya, Türkiye, İran, Gürcistan, Azerbaycan ve Ermenistan girişimlerde bulunmuşlardır. Yönümüzü Azerbaycanın güneyine çevirdiğimizde sınır komşusu İran ile yıllık 10 milyon ton yük taşıma kapasitesi olan Zengezur Koridoru konusunda anlaştığı görülmektedir. Modern tarihte ilk kez Türkiye ile Rusya Demiryolu bağlantısı olan Zengezur, Azerbaycan ile Türkiyeyi ve Ermenistan ile Rusyayı da Birbirine bağlaması amaçlanmıştır. Koridor Hattı İran Kargo Limanı Bandar Abbas ve İstanbul İslamabad demiryolu hattı üzerinden İran ve Umman körfezi ardından Hint Okyanusuna erişimi mümkün kılmaktadır. Güney Batı Ulaşım Koridoru olarak da bilinen, Basra Körfezi-İran Astra ve Hazar Denizi -Karadeniz-Avrupa Ulaşım Koridoru İranın Dış ticaret cirosunu arttırma ve kalkınma fırsatları yaratır.[19] Ayrıca Azerbaycan için jeopolitik öneme sahip olan İran, Amerika Birleşik Devletlerine Petrol ihraç etmekte ve önemini stratejik boyuta çıkarmaktadır.

Bölgede önemli enerji müttefiklerinden biri olan ve Kuzey Koridorunu etkileyen Rusyanın Ukraynaya savaş açması ile AB ve Çin bu koridorun kırılganlığından etkilenmiş ve Hazar geçişli Doğu-Batı Orta Koridor güzergahı ile ilgilenmeye başlamışlardır. Rusya- Ukrayna Savaşının etkilerini en çok hisseden bölge olan Orta Asyada Orta Koridor, Türk

Devletlerinin bağlarını kuvvetlendirmiş ve siyasi ve ekonomik faydalar sağlamıştır.[20]

Bahsedildiği üzere ABD yeni başkanı Donald Trump 20-25 Ocak 2025te Dünya Ekonomik Forumunda Suudi Arabistan ve OPECten Petrol maliyetini düşürmelerini isteyeceğim. Eğer fiyatlar düşerse Rusya-Ukrayna savaşı derhal sonra erer. dedi. Trump aralık ayında ABye ABDden gaz ve petrol alımlarını arttırmaması dahilinde gümrük vergilerini yükseltmekle de tehdit etmiştir. 22

Sonuç

Azerbaycan jeopolitik konumu ve enerji kaynakları itibariyle Asyadan Batıya Enerji ihtiyacı olan tüm ülkelerin ilgisini çeken bir konumdadır. Bölgesinde sıcak bir enerji pazarı oluşturan Azerbaycan Bağımsızlık sonrası dış politika evriminde çok yönlü dış politika arayışlarında bulunmuş pek çok dünya şirketinden yatırımları çekmesiyle denge politikası izlemiştir. Azerbaycan, bölgesel hedeflerine uygun şekilde hareket ederken, Türkiye ile ilişkilerinde de açık ve net bir diyalog sürdürmüştür. Ülkesinin ve Hazar bölgesinin stratejik önemini müttefiklerine vurgulayarak, 'Çok yönlü Kazan-Kazan Politikası' uygulamaya odaklanmıştır. Azerbaycan Petrol ve Doğal gaz rezervleri ile zengin bir ülke olarak Küresel İklim politikalarına uygun şekilde adım atılması konusunda BM tarafından eleştirilmiş ve ticari kazancını tehlikeye sokmadan anlaşmalarını karbon emisyonunu azaltmak amacına yönelik olarak imzalamıştır. Yenilenebilir enerji kaynakları ekonomik ve teknik desteğini Birleşik Arap Emirliklerinden alan Azerbaycan ABnin Sıvılaştırılmış Doğal gaz talebini karşılamak için çalışmalara başlamıştır. Trumpın Rusya- Ukrayna Savaşı hakkında açıklamaları ve gelişen dinamikler Azerbaycan başta olmak üzere Hazar Bölgesinin Ekonomik ve Ticari adımlarını etkileyecektir. Trumpın baskılarına karşı ABnin bir sonraki adımı bu baskıdan kurtulmak olup Rusya ile iş birliğine dönüşebilir. Sonuç olarak Azerbaycan çok taraflı anlaşmalarında uyguladığı çok yönlü kazan-kazan politikası yine bir devleti saf dışı bırakmıştır. Azerbaycan Dış politikasında denge uyguluyor fakat bir taraf bu politikadan muaf tutulmuştur. Kardeş ülke Türkiye, içten gelen bir yakınlık politikası benimseyerek AGRI anlaşmasında farklı bir yol izlemiştir. Fakat bu durum iki ülkenin süregelen ilişkilerini kötü etkilemeyecek bu bağlara tutunarak daha önce de yaptıkları gibi yeni adımlarda birbirlerine desteklerini sürdürmeye devam edeceklerdir.

Kaynakça

1) Aliyev, BM Genel Kurulundaki Hitabı Dolayısıyla Erdoğana Teşekkür Etti, Anadolu

Ajansı 20 Eylül 2023 Akt. Türk Dış Politikası Yıllığı 2023: 271-272 https://www.aa.com.tr/tr/dunya/aliyev-bm-genel-kurulundaki-hitabi-dolayisiyla-erdoganatesekkur-etti/2996361 .

2) Azerbaijan And The United Arab Emirates Are Fostering Bilateral Ties OPED Eurasia Review, son değişiklik 16 January 2024, https://www.eurasiareview.com/16012024azerbaijan-and-the-united-arab-emirates-are-fostering-bilateral-ties-oped/#google_vignette

3) Azerbaycan, Gürcistan, Macaristan ve Romanya, ABye yeşil enerji getirmek için Karadeniz hattını duyurdu, Euro News, 23 Ocak 2025te erişildi,

https://tr.euronews.com/green/2024/09/04/azerbaycan-gurcistan-macaristan-ve-romanyaabye-yesil-enerji-getirmek-icin-karadeniz-hatti

4) Azerbaycandan Türkiyeye Yenilenebilir Enerji koridoru için fizibilite çalışmaları yapılıyor, Anadolu Ajansı 27 Ocak 2025te Erişildi, https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/azerbaycandan-turkiyeye-yenilenebilir-enerji-koridoruicin-fizibilite-calismalari-yapiliyor/3340756

5) Aslanlı. A.(2018). Azerbaijan-Russia Relations: Is the Foreign Policy Strategyof Azerbaijan Chancing? Turkish Policy Quarterly,9(3), 137-145.

6) Beşikçi, Ö. S. (2016). Bağımsızlık Sonrası Dönemde Azerbaycan Dış Politikasındaki Stratejik Değişimler ve Yönelimler, Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi, 16(2), 237- 252.

7) Dünya Enerji Trendleri Seta https://www.setav.org/assets/uploads/2021/08/K76_Enerji.pdf

8) Ermenistan Başbakanı, Azerbaycanla barış anlaşması metninin büyük bölümünde

anlaşıldığını söyledi, Anadolu Ajansı, 25 Ocak 2025te erişildi, https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ermenistan-basbakani-azerbaycanla-baris-anlasmasimetninin-buyuk-bolumunde-anlasildigini-soyledi/3373307

9) "Europen Politics and Society https://www.tandfonline.com/journals/rpep21

10) Habibbeyli, A. (2017). Reconsidering Azerbaijans Foreign Policy on the 25th Anniversary of Restored Independence, Perceptions, 22(1), 29-48.

11) İsayev, T. (2018). Ermenistanın Karabağın İşgalinden Doğan Uluslararası Sorumluluğu,Kırklareli. Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(1), 1934.

12) İsmayilov, Güç,Bilgi ve Boru Hatları. Azerbaycan Dış Politikasını Anlamak, Caucasus

Survey, 79-129, https://brill.com/view/journals/casu/2/1-2/article-p79_9.xml

13) Karaca, E. (2015). SSCBnin Dağılma Sürecinden BDTnin Kurulmasına Kadar Geçen

Sürede Karabağ Eksenli Olarak, Nahçıvan, Ermenistan ve Azerbaycan Coğrafyasında Yaşanan Gelişmeler ve Türkiyenin Tutumu (Ekim 1987- Aralık 1991), Akademik Bakış, 9(17), 113- 139.

14) Overview of oil and natural gas in the Caspian Sea Region Independent Statistics and

Analysis U.S Energy Information Administration, August 26, 2013 https://www.eia.gov/international/analysis/regions-of-interest/Caspian_Sea

15) Özsoy, Azerbaycanın Ulaşım hatları Politikası ve Zengezur Koridoru,143-156.

16) Rahimov, R. (2021). The Cyprus Dimension to the Azerbaijani Turkish Alliance. Eurasian Daily Monitor. 20 Ekim 2023 tarihinde https://jamestown.org/program/the-cyprus-dimension-to-the-azerbaijani-turkish-alliance/ adresinden erişildi.

17) Robherts, John and Julian Bowden. 2024. Caspian contributions to energy security in Europe. Atlantic Council, July 3. https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-researchreports/issue-brief/caspian-contributions-to-energy-security-in-europe/ .

18) Taşdemir, Hakan 2024. Azerbaycanın Denge Politikası, II. Karabağ Savaşı ve Türkiye. Akademik İzdüşüm Dergisi 9(1), 37-59.

19) Tellal, Erel. ZÜMRÜDÜANKA: RUSYA FEDERASYONUNUN DIŞ POLİTİKASI. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi 65, no. 03 (March 2010): 189-236. https://doi.org/10.1501/SBFder_0000002177.

20) Trumpın enerji planının petrol fiyatlarına etkisinin sınırlı olacağı öngörülüyor, Anadolu Ajansı, son değişiklik 27 ocak 2025, https://www.aa.com.tr/tr/dunya/trumpin-enerji-planininpetrol-fiyatlarina-etkisinin-sinirli-olacagi-ongoruluyor/3463349 .

21) Trumpın Davosta yaptığı açıklamaların ardından Avrupa Piyasaları yeni bir zirveye ulaştı. Euro News, son değişiklik 24 ocak 2025, https://tr.euronews.com/business/2025/01/24/trumpin-davosta-yaptigi-aciklamalarinardindan-avrupa-piyasalari-yeni-bir-zirveye-ulasti .

22) Türkiye ile Ermenistan arasındaki Futbol Diplomasisinin ileriki maçları, AVİM, 2 Şubat

2025te erişildi, https://avim.org.tr/tr/Bulten/TURKIYE-ILE-ERMENISTANARASINDAKI-FUTBOL-DIPLOMASISININ-ILERIKI-MACLARI

23) Türk Dış Politikası Yıllığı 2023 Seta https://tdpyilligi.setav.org/turk-dis-politikasiyilligi_2023

24) https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/18793665231177720#bibr70187936652311777720

[1] Tellal, Erel. ZÜMRÜDÜANKA: RUSYA FEDERASYONUNUN DIŞ POLİTİKASI. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi 65, no. 03 (March 2010): 189-236. https://doi.org/10.1501/SBFder_0000002177.

[2] Taşdemir, Hakan 2024. Azerbaycanın Denge Politikası, II. Karabağ Savaşı ve Türkiye. Akademik İzdüşüm Dergisi 9(1), 38-39.

[3] (Rahimov, 2022 Akt. Taşdemir, 2024: 43).

[4] Taşdemir, Hakan 2024. Azerbaycanın Denge Politikası, II. Karabağ Savaşı ve Türkiye. Akademik İzdüşüm Dergisi 9(1), 37-59.

[5] (Aslanlı, 2010: 144 Akt. Taşdemir, 2024: 41).

[6] (Beşikçi, 2016: 242-244 Akt. Taşdemir, 2024: 41).

[7] (Habibbeyli, 2017: 36-44 Akt. Taşdemir, 2024: 42-43).

[8] Overview of oil and natural gas in the Caspian Sea Region Independent Statistics and

Analysis U.S Energy Information Administration, August 26, 2013 https://www.eia.gov/international/analysis/regions-of-interest/Caspian_Sea

[9] Azerbaijan And The United Arab Emirates Are Fostering Bilateral Ties OPED Eurasia Review, son değişiklik 16 January 2024, https://www.eurasiareview.com/16012024azerbaijan-and-the-united-arab-emirates-are-fostering-bilateral-ties-oped/#google_vignette .

[10] Azerbaycan, Gürcistan, Macaristan ve Romanya, ABye yeşil enerji getirmek için

Karadeniz hattını duyurdu, Euro News, 23 Ocak 2025te erişildi,

https://tr.euronews.com/green/2024/09/04/azerbaycan-gurcistan-macaristan-ve-romanyaabye-yesil-enerji-getirmek-icin-karadeniz-hatti.

[11] Ermenistan Başbakanı, Azerbaycanla barış anlaşması metninin büyük bölümünde anlaşıldığını söyledi, Anadolu Ajansı, 25 Ocak 2025te erişildi,

https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ermenistan-basbakani-azerbaycanla-baris-anlasmasimetninin-buyuk-bolumunde-anlasildigini-soyledi/3373307.

[12] Robherts, John and Julian Bowden. 2024. Caspian contributions to energy security in Europe. Atlantic Council, July 3. https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-researchreports/issue-brief/caspian-contributions-to-energy-security-in-europe/.

[13] Trumpın enerji planının petrol fiyatlarına etkisinin sınırlı olacağı öngörülüyor, Anadolu Ajansı, son değişiklik 27 ocak 2025, https://www.aa.com.tr/tr/dunya/trumpin-enerji-planininpetrol-fiyatlarina-etkisinin-sinirli-olacagi-ongoruluyor/3463349 .

[14] Azerbaycandan Türkiyeye Yenilenebilir Enerji koridoru için fizibilite çalışmaları yapılıyor, Anadolu Ajansı 27 Ocak 2025te Erişildi, https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/azerbaycandan-turkiyeye-yenilenebilir-enerji-koridoruicin-fizibilite-calismalari-yapiliyor/3340756.

[15] Aliyev, BM Genel Kurulundaki Hitabı Dolayısıyla Erdoğana Teşekkür Etti, Anadolu

Ajansı 20 Eylül 2023 Akt. Türk Dış Politikası Yıllığı 2023: 271-272 https://www.aa.com.tr/tr/dunya/aliyev-bm-genel-kurulundaki-hitabi-dolayisiyla-erdoganatesekkur-etti/2996361 .

[16] (Varol, 2013: Akt. Taşdemir, 2024: 49-50)

[17] Türkiye ile Ermenistan arasındaki Futbol Diplomasisinin ileriki maçları, AVİM, 2

Şubat 2025te erişildi, https://avim.org.tr/tr/Bulten/TURKIYE-ILE-ERMENISTANARASINDAKI-FUTBOL-DIPLOMASISININ-ILERIKI-MACLARI .

[18] (Yıldırım, 2012: 11 Akt. Taşdemir 41-42)

[19] (Gawliczek & İskandarov, 2023: 40 Akt. Özsoy, 2024: 143-156)

[20] Özsoy, Azerbaycanın Ulaşım hatları Politikası ve Zengezur Koridoru,143-156. 22 Trumpın Davosta yaptığı açıklamaların ardından Avrupa Piyasaları yeni bir zirveye ulaştı. Euro News, son değişiklik 24 ocak 2025,

https://tr.euronews.com/business/2025/01/24/trumpin-davosta-yaptigi-aciklamalarinardindan-avrupa-piyasalari-yeni-bir-zirveye-ulasti .

Yazar hakkında :

Atıfta bulunmak için: Kaynar, Merve Nur. 2026. "AZERBAYCAN ENERJİ POLİTİKALARINDA DEĞİŞEN DENGELER: KOMŞULARI - 21.01.2025." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Uep Rapor No.2025 / 2. Ocak 21. Erişim Kasım 10, 2026. https://mail.avim.org.tr/UEPRapor/AZERBAYCAN-ENERJI-POLITIKALARINDA-DEGISEN-DENGELER-KOMSULARI-21-01-2025

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır